

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

OBJEKAT: OBJEKAT ZA TOV PILIĆA
“NESKO PROM” d.o.o. VISOKO

Nositelj zahvata : **„NESKO PROM“ d.o.o. Visoko**

Lokacija zahvata : **VISOKO, Stuparići**

Objekat : **OBJEKAT ZA TOV PILIĆA**

Elaborat izradio: **„Perspektiva – inženjering“ d.o.o. Visoko**

Obradivači:

Ferizović Amela, dipl. ing. hemije

Spaho Lejla, dipl. Ing. građ.

Sadržaj

UVOD.....	4
1. IDENTIFIKACIJA I KLASIFIKACIJA OTPADA	4
2. MJERE ZA SPREČAVANJE NASTAJANJA OTPADA.....	6
3. SKUPLJANJE, SKLADIŠTENJE I RUKOVANJE SA OTPADOM	7
4. ODLAGANJE OTPADA	9
5. ZAKONSKI OKVIR	11

UVOD

U skladu sa odredbama člana 19. Zakona o upravljanju otpadom („Sl. Novine FBiH“, broj 33/03) operator postrojenja za koje je potrebna okolinska dozvola izrađuje Plan upravljanja otpadom, koji sadrži sljedeće elemente:

- Dokumentaciju o otpadu koje proizvodi preduzeće (porijeklo, vrste, sastav, količine i dr.),
- Klasifikaciju otpada u skladu sa Katalogom otpada,
- Mjere koje se trebaju poduzeti radi spriječavanja produkcije otpada (naročito ako se radi o opasnom otpadu),
- Skladištenje, odvajanje i sortiranje otpada,
- Tretman i/ili odlaganje otpada.

U pogonu za tov piladi, Plan upravljanja otpadom prilaže se kao dodatak zahtjevu za dobivanje okolinske dozvole, a u skladu sa članom 19. stav 2. Zakona o upravljanju otpadom i člana 54.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša („Sl. novine FBiH“, br. 38/09). Plan se ažurira svakih 5 godina ili poslije značajnijeg zahvata ili promjene u radu pogona.

Obaveza klasifikacije otpada proizilazi iz člana 4. Pravilnika o kategorijama otpada sa listama („Sl. novine FBiH, br. 9/05), prema kojem su proizvođač ili operator otpada, kao i sve nadležne institucije dužni da klasificiraju otpad prema Katalogu otpada.

1. IDENTIFIKACIJA I KLASIFIKACIJA OTPADA

Pri uzgoju pilića na farmi nastaje otpad od prostirke i đubriva od pilića. Čišćenje objekta hale se vrši nakon svakog turnusa tova, a otpad odvodi direktno na oranice kao gnojivo. Gnoj je suhog i čvrstog stanja i čisti se mehanički, struganjem i utovarom u prikolice. Nakon čišćenja vrši se dezinfekcija zaprašivanjem cijelog objekta, nakon čega slijedi prozračivanje određeni period.

Kruti otpad koji nastaje na farmi (stelja i feces odnosno prostirka i đubrivo) je koristan otpad (gnojivo). Procjenjuje se da će količine ovog otpada iznositi 102,4 m³ za jedan turnus tova, za 32.000 pilića.

U hali za tov piladi, povremeno se produkuju određene količine otpadnih voda, koje nastaju diskontinuirano, pa ih je s toga neophodno prihvatiti i na odgovarajući način tretirati.

Naime, radi se prije svega o slijedećim vrstama otpadnih voda:

- Otpadne vode od pranja tehnološke opreme, i
- Otpadne vode od spiranja – pranja površina poslije završenog tova jednog turnusa pilića.

Obzirom da se pranje tehnološke opreme i prostora za piliće vrši nakon svakog turnusa tova, ove vode će se javljati u jednom danu, nakon svakog ciklusa, svakih 50-tak dana.

Otpadne vode od pranja se preko kanalicā dovode i preko slivničke rešetke upuštaju u slivnike, a potom se vertikalama odvođe i spajaju na planirani vanjski kolektor (septičku jamu).

Identifikacija i klasifikacija otpada prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama („Sl. novine FBiH“, broj. 9/05) data je u sljedećoj tabeli:

Tabela 1. Identifikacija i klasifikacija otpada

ŠIFRA	NAZIV	SASTAV OTPADA	PORIJEKLO ILI IZVOR OTPADA
02 02	Otpad od pripremanja i prerade mesa, ribe i drugih namirnica životinjskog porijekla		
02 02 01	Talozi od ispiranja i čišćenja	Otpadne vode i talozi od pranja i čišćenja tehnološke opreme i prostora nakon završenog turnusa tova.	Proizvodni pogon
02 02 02	Otpadno životinjsko tkivo	Uginuli pilići	Proizvodni pogon
02 01 06	Životinjske fekalije, urin i gnoj (uključujući pokvarenu slamu), efluenti, koji se posebno sakupljaju i brađuju izvan kruga njihovog astanka	Prostirka i đubrivo, odnosno stelja i feces	Proizvodni pogon (čišćenje objekta hale nakon svakog turnusa tova)
15 01	Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)		
15 01 01	Ambalaža od papira i kartona	Prilikom pakovanja koristi se PVC ambalaža i kartonske kutije	Pakovanje gotovih proizvoda
20	Komunalni otpad (otpad iz domaćinstva i slični otpad iz industrijskih i zanatskih pogona i iz ustanova) uključujući odvojeno prikupljene sastojke		
20 01 01	Papir i karton	Prilikom pakovanja koristi se PVC ambalaža i kartonske	Pakovanje gotovih proizvoda

		kutije	
20 03	Ostali komunalni otpad		
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama	Muljevi od čišćenja prostora nakon završenog turnusa tova	Proizvodni pogon

Obzirom da otpad iz ovog procesa proizvodnje može osim u redovnim, nastati i u vanrednim okolnostima, te da je u direktnoj ovisnosti od obima proizvodnje, količine produkovanog otpada će varirati. Iz navedenih razloga količine otpada date u sljedećoj tabeli dobivene su približnim ocjenama i proračunima na osnovu dosadašnjeg iskustva u radu ovog tipa:

Tabela 2. Količine otpada na godišnjem nivou

Vrsta otpada	Količine na godišnjem nivou
Prostirka i đubrivo – stelja i feces	614,4 m ³
Otpadne vode i muljevi iz separatora	56 m ³
Uginuli pilići	9600 komada
Komunalni otpad, miješani komunalni otpad	5 t

2. MJERE ZA SPREČAVANJE NASTAJANJA OTPADA

U cilju smanjenja proizvodnje otpada u pogonu predviđena je primjena sljedećih mjera:

- Odrediti precizne lokacije za privremeno skladištenje prikupljenog otpada unutar prostora pogona, a za otpad podložan uticaju vanjskih elemenata (temperature, vlage i sl.) predvidjeti poseban prostor.
- U pogonu planirati prostor za privremeno skladištenje eventualno produkovanih većih količina organskog otpada i drugog otpada koji zahtjeva posebne uslove skladištenja (odvajanje od drugog otpada, niske temperature, odsustvo svjetlosti i sl.).
- Redovno čišćenje farme (skupljanje krupnijeg čvrstog otpada i ostalih onečišćenja)
- Obezbijediti redovno održavanje i dezinfekciju odjeće, alata i opreme za rad.

- Obezbijediti pravilno skladištenje sirovina i gotovih proizvoda u cilju prevencije nekontrolisanog nastanka otpada.
- Septičku jamu za prikupljanje sanitarno-fekalnih voda redovno prazniti i čistiti putem ovlaštenog operatera.
- Vršiti razdvajanje otpada na samoj lokaciji pogona, kako bi se dio otpada mogao reciklirati (papir, karton)
- Koristiti mašine nove generacije čime će se eliminisati nastanak otpadnih goriva, ulja ili maziva.
- Voditi evidenciju o produkovanom, uskladištenom i odloženom otpadu.

3. SKUPLJANJE, SKLADIŠTENJE I RUKOVANJE SA OTPADOM

Sa otpadom nastalim u proizvodnom procesu mora se postupati na način da se izbjegne:

- Opasnost po ljudsko zdravlje
- Opasnost po biljni i životinjski svijet
- Onečišćenje vode, tla i zraka
- Nekontrolisano odlaganje i spaljivanje
- Neodgovorno upravljanje otpadom

U pogonu će se obezbijediti skupljanje i skladištenje otpada, te njegovo selektivno odvajanje i odlaganje na okolinski prihvatljiv način. Selektivnim odvajanjem će se naročito obezbijediti odvajanje one vrste otpada čija je reciklaža trenutno moguća. Eventualno miješanje otpada vršit će se samo ako je to u skladu sa propisima. Skladištenje komunalnog otpada vršit će se na za to određenim mjestima i u tipiziranim posudama (kontejner). Eventualno nastali opasni otpad bit će posebno uskladišten, a njegovo odlaganje vršit će se u skladu sa propisanim načinom za postupanje sa opasnim otpadom.

Način skladištenja i tretman na lokaciji pogona dat je u sljedećoj tabeli:

Tabela 3. Način tretmana i mjesto konačnog odlaganja nastalog otpada

OTPAD	NAČIN SKLADIŠTENJA	NAČIN TRETMANA I MJESTO KONAČNOG ODLAGANJA
Prostirka i đubrivo – stelja i feces	U vodonepropusnoj laguni	Nakon završenog turnusa tova, vrši se čišćenje objekta hale, a otpad se privremeno skladišti u đubrišnoj jami/laguni do odvoza na poljoprivredne površine
Otpadna životinjska tkiva (uginuli pilići)	U rashladnim boksovima – frižiderima, a zatim propisno zapakovane odvoze se u vertikalnim kafilerijama	Privremeno skladištenje na lokaciji pogona do konačnog odlaganja putem ovlaštenog operatera
Otpadne vode i muljevi iz separatora	U đubrišnoj jami	Čišćenje separatora putem ovlaštenog operatera
Komunalni otpad	U tipiziranim komunalnim posudama (kontejner)	Odvoz vrši JKP „Visoko“ d.o.o. za zbrinjavanje komunalnog otpada.

4. ODLAGANJE OTPADA

Pogon za tov pilića će kao proizvođač otpada sav selektivno prikupljeni otpad predati operatorima sistema upravljanja otpadom, odnosno pravnim ili fizičkim licima ovlaštenim za prikupljanje, transport i preradu otpada u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i to na slijedeći način:

- Komunalni otpad će se prikupiti na mjestu nastanka (cjelokupan poslovni prostor preduzeća) u za to predviđene tipizirane posude (kontejner ili kante). Osim uobičajenog komunalnog otpada na ovaj način će biti odložen i otpad iz proizvodnje koji je po svom karakteru sličan komunalnom otpadu. Konačno odlaganje ove vrste otpada vršit će se putem JKP „Visoko“ d.o.o. Visoko.
- Ambalažni otpad, kao što je papir i karton, plastificirane folije za pakovanje gotovih proizvoda će se prikupljati odvojeno, a konačno odlaganje bit će riješeno putem preduzeća ovlaštenog za prikupljanje i reciklažu tih vrsta otpada.
- Organski otpad iz proizvodnog procesa, kao i sav drugi otpad koji može imati karakter opasnog otpada bit će privremeno uskladišten na lokaciji pogona na okolinski prihvatljiv način, a konačno odlaganje vršit će se putem ovlaštenog pravnog ili fizičkog lica putem ugovora o prenosu obaveza upravljanja otpadom. Lešine brojlera moraju se svakodnevno skupljati i pohraniti u rashladne boksove-frižidere. Spremnici moraju biti izrađeni od nehrđajućeg materijala, ravnih i glatkih površina, zaobljenih spojeva i prilagođeni za utovar, koji se mogu zatvoriti tako da se spriječi isticanje tkućine i isparavanje sa sistemom hlađenja. Lešine brojlera se moraju redovito odvoziti na utilizaciju putem ovlaštene firme s kojom vlasnik treba sklopiti ugovor. U slučaju povećanog mortaliteta (više od 5% po turnusu) mora se utvrditi uzrok, sanirati ga, a s lešinama postupati prema preporukama veterinarske službe. Opasni otpad nastao liječenjem i prevencijom bolesti u životinja odvojeno sakupljati u spremnike namijenjene za tu svrhu, te njihovo zbrinjavanje ugovoriti s nadležnom pravnom osobom.

Zaštitne mjere u proizvodnom pogonu za tov pilića

Vlasnik životinja mora – prema Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati farme i uvjetima za zaštitu životinja na farmama:

- Prijaviti nadležnom veterinarskom uredu, ukoliko to već nije učinio u skladu s posebnim propisom, držanje jedne ili više životinja;
- Omogućiti obavljanje poslova ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji, ne dovodeći u pitanje druge posebne propise;
- U slučaju sumnje na pojavu zarazne ili druge bolesti koja se obvezno prijavljuje, odmah obavijestiti ovlaštenog veterinara nadležne veterinarske organizacije;
- Obavijestiti ovlaštenog veterinara nadležne veterinarske organizacije o dolasku životinja na farmu.
- Provoditi preventivne mjere zaštite proizvodnog turnusa,
- Poslije svakog turnusa unutrašnjost objekta-peradarnika u potpunosti očistiti i dezinficirati
- Redovito provoditi deratizaciju
- Osigurati biološki odmor između dva turnusa od najmanje 14 dana

5. ZAKONSKI OKVIR

- Zakon o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj 15/21)
- Zakon o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06)
- Zakon o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03 i 4/10)
- Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03, 72/09 i 92/17)
- Zakon o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13)
- Zakon o zaštiti okoline („Službene novine ZDK“, br. 1/00);
- Pravilnik o kategorijama otpada sa listama („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05)